

Til: Forum for forskningsdekaner
Fra: Avdeling for studieadministrasjon

Møtesaksnr.: 26/20
Møtenr.: 5/20
Møtedato: 25. mai 2020
Notatdato: 15. mai 2020
Arkivsaksnr.: 2019/14324
Saksbehandlere: Jonny Roar Sundnes (SADM) og Thomas Østerhaug (FADM)

Forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

Bakgrunn

En arbeidsgruppe nedsatt av forum for forskningsdekaner i 2019 har utarbeidet forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner ved UiO. Det ble lagt følgende premiss for arbeidet:

- Forslaget skal gjelde veiledning på alle nivåer, både bachelor, master og ph.d.
- Forslaget skal ta utgangspunkt i de gjeldende etiske retningslinjene for veiledere, og ivareta innspillet som kom fra arbeidsgruppa for implementering av forskningsetikkloven og utkastet som ble utarbeidet av Det medisinske fakultet og behandlet i forumet i april 2018.
- Forslaget skal ses i sammenheng med det arbeidet som ble gjort av ressursgruppa for forebygging av seksuell trakassering slik at UiO får et helhetlig institusjonelt sett med relasjonelle etiske retningslinjer.

Arbeidsgruppen har hatt følgende medlemmer:

- Herman Bruserud, førsteamanuensis ved Det juridiske fakultet
- Tor Endestad, førsteamanuensis ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet
- Astrid Klopstad Wahl, professor ved Det medisinske fakultet

Sekretærer for arbeidsgruppen har vært Thomas Østerhaug i Avdeling for forskningsadministrasjon og Jonny Roar Sundnes i Avdeling for studieadministrasjon.

Tidligere behandling

Forslaget har vært på intern høring ved UiO. Ut over mindre, språklige endringer, gikk innspillene i hovedsak på tre områder:

- åpnes det for fakultetsspesifikke retningslinjer?
- relasjoner mellom veiledere bør adresseres i retningslinjene.
- uenighet og konfliktforebygging.

Vedlagte forslag er justert etter høringsinnspillene.

Videre prosess

Forslaget forelegges nå Forum for forskningsdekaner og Utdanningskomiteen for innspill før endelig vedtak i Universitetsstyret 23. juni.

Vedlegg

- Utkast til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner
- Høringsinnspillene fra enhetene

**Avdeling for
forskningsadministrasjon**
Kontoradr.: Postboks 1072 Blindern
0316 Oslo
Norway

Telephone: +47 22 85 50 50
Email: postmottak@admin.uio.no
<http://www.uio.no/English>

Utkast til etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner ved UiO

Universitetet i Oslo (UiO) skal gi studenter og doktorgradskandidater veiledning av høy kvalitet. Retningslinjene gjelder for alle utdanningsnivåer, fra bachelor til ph.d., og bruker «kandidat» som fellesbetegnelse for alle som mottar veiledning.

Den ansvarlige enheten (fakultet, institutt, senter eller museum) skal kvalitetssikre veiledningen gjennom opplæring og bevisstgjøring av veilederne.

Den enkelte veileder skal gjennomføre veiledningen i tråd med rammene den ansvarlige enheten setter. Veilederne har et særlig ansvar for å gjøre kandidatene kjent med regelverket og retningslinjene som gjelder for kandidatens arbeid.

Arbeids- og læringsmiljøet ved UiO skal være trygt og inkluderende. Universitetets retningslinjer mot trakassering [lenke] gjelder for alle veiledere, studenter og ph.d.-kandidater i alle faglige og sosiale situasjoner.

I. Relasjonen mellom veilederen og kandidaten

En god veiledningsrelasjon innebærer at veilederen og kandidaten har gjensidig respekt for hverandres faglige og personlige integritet. Dette innebærer blant annet:

- Veilederen må være bevisst den asymmetri som eksisterer i veiledningsrelasjonen. Faglig kunnskap og autoritet skal ikke utnyttes for å vinne faglige eller personlige fordeler.
- Veilederen og kandidaten må være forberedt, møte til avtalt tid og unngå forstyrrelser i veiledningen.
- Veilederen og kandidaten må ikke komme med bemerkninger eller opptre på måter som kan virke krenkende eller trakasserende, jf. UiOs retningslinjer.
- Veilederen og kandidaten må gjensidig søke å unngå usakligheter, uheldig språkbruk eller utilbørlig atferd.
- Veilederen og kandidaten må utvise forsiktighet i omtale av kolleger og medstudenter.
- Fortrolige opplysninger som har kommet fram under veiledningen må ikke videreformidles til utenforstående. [Men hva med å si fra om trakassering?]
- Veilederen må ikke bruke veiledningstiden til å adressere sine egne faglige eller personlige utfordringer med mindre det har betydning for kandidatens arbeid / opplæring.
- Dersom veilederen ser at kandidaten trenger hjelp på grunn av personlige utfordringer, skal veilederen oppfordre kandidaten til å oppsøke aktuelle hjelpeinstanser.

II. Habilitet

Veilederen må sørge for å holde en profesjonell avstand til kandidaten og har et særskilt ansvar for ikke å innlede relasjoner som setter kandidaten i en sårbar situasjon.

Habilitetsreglene i forvaltningsloven gjelder også for veiledningsforhold. Veilederen og kandidaten kan for eksempel ikke være i nær familie, ha en seksuell relasjon eller ha en så nær personlig tilknytning til hverandre at veilederen kan være inhabil.

Dersom en kandidat har flere veiledere, gjelder habilitetsreglene i forvaltningsloven normalt også mellom veilederne. Fakultetet kan gjøre unntak etter en særskilt vurdering.

Veilederen skal ikke motta gaver eller honorar for veiledning utover det som er avtalt med ansvarlig enhet.

Veilederen og kandidaten skal være åpne om andre forhold som kan påvirke veiledningen og bidra til håndteringen av disse.

III. Veilederens og kandidatens forpliktelser

Veiledningssituasjonen innebærer at veilederen og kandidaten har ulike forpliktelser overfor hverandre, og begge må bidra til at veiledningsrelasjonen fungerer godt. Dette innebærer blant annet at:

Veilederen

- skal holde seg oppdatert om rammer og retningslinjer for veiledningen.
- skal være en god forskningsetisk rollemodell og formidle krav til faglig redelighet.
- skal bidra til å integrere kandidaten i arbeids- eller læringsmiljøet på en god måte.
- skal sette seg inn i kandidatens prosjekt, herunder bidra til å identifisere forskningsetiske problemstillinger.
- skal se til at nødvendige godkjenninger er på plass før oppstart av, og om nødvendig underveis i prosjektet.
- skal se til at oppbevaring, bruk og publisering av data og personopplysninger samt avslutning av prosjektet gjøres i tråd med regelverket.
- skal gjøre kandidatene kjent med relevant regelverk og retningslinjer for kandidatens arbeid, tilpasset kandidatens nivå.

Kandidaten

- skal motta og aktivt delta i faglig veiledning.
- skal følge de gjeldende forskningsetiske prinsippene.
- skal oppbevare data og personopplysninger i tråd med regelverket.
- skal bidra konstruktivt til en god veiledningsrelasjon.

Hovedveileder og medveileder

- Veilederne skal opptre respektfullt overfor hverandre
- Hovedveilederen har det primære ansvaret for den faglige oppfølgingen av kandidaten. Medveilederen skal gi faglig veiledning og deler det faglige ansvaret for kandidaten med hovedveilederen.

- Det skal avtales hvem av veilederne som har ansvar for kontakt med ansvarlig enhet.

IV. Uenighet og konfliktforebygging

Både veilederen og kandidaten skal tilstrebe å opptre slik at uenigheter ikke eskaleres og at det oppstår konflikter mellom dem.

Dersom kandidaten eller veilederen opplever at relasjonen fungerer dårlig, kan de hver for seg eller sammen involvere en tredjepart for å finne en løsning:

- Studenter kan henvende seg til enheten som er ansvarlig for emnet/oppgaven.
- Ph.d.-kandidater som er ansatt ved UiO kan henvende seg til nærmeste leder. Dersom det er vanskelig å gå til nærmeste leder, kan de i stedet involvere dennes overordnede.
- Ph.d.-kandidater som ikke er ansatt ved UiO kan henvende seg til fakultetet.
- Studenter og ph.d.-kandidater kan også henvende seg til Studentombudet eller Vitenskapsombudet.
- Veiledere kan henvende seg til nærmeste leder eller til den som er ansvarlig for programmet.

Dersom kandidaten eller veilederen finner det vanskelig å fortsette veiledningsrelasjonen, er det mulig å bytte veileder. Kandidaten og veilederen kan hver for seg eller sammen søke om bytte av veileder. Endring av veilederforholdet kan også initieres av den ansvarlige enheten.

Til:

Fakultetene

Sentrene (ISS, STK, SUM)

Museene

Studentparlamentet

UiODoc

Dato: 11.12.2019

Saksnr.: 2019/14324 JONNYRSU

Intern høring om forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

En arbeidsgruppe nedsatt av forum for forskningsdekaner har utarbeidet forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner ved UiO. Forslaget sendes med dette på intern høring.

Arbeidsgruppa fikk i oppdrag å utarbeide et forslag til reviderte institusjonelle etiske retningslinjer for veiledere ved UiO. Det ble lagt følgende premiss for arbeidet:

- Retningslinjene skal gjelde veiledning på alle nivåer, både bachelor, master og ph.d.
- Forslaget skal ta utgangspunkt i de gjeldende etiske retningslinjene for veiledere, og ivareta innspillet som kom fra arbeidsgruppa for implementering av forskningsetikkloven og utkastet som ble utarbeidet av Det medisinske fakultet og behandlet i Forum for forskningsdekaner i april 2018.
- Forslaget skal også ses i sammenheng med det arbeidet som nå er gjort av ressursgruppa for forebygging av seksuell trakassering slik at UiO får et helhetlig institusjonelt sett med relasjonelle etiske retningslinjer.

Arbeidsgruppen har hatt følgende medlemmer:

- Herman Bruserud, førsteamanuensis ved Det juridiske fakultet
- Tor Endestad, førsteamanuensis ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet
- Astrid Klopstad Wahl, professor ved Det medisinske fakultet

Sekretærer for arbeidsgruppen har vært Thomas Østerhaug i Avdeling for forskningsadministrasjon og Jonny Roar Sundnes i Avdeling for studieadministrasjon.

Vi ber om innspill **innen 15. februar 2020**. Etter høringen legges det opp til at saken behandles på fellesmøtet mellom utdanningskomiteen og forum for forskningsdekaner i slutten av februar, før retningslinjene vedtas.

Med hilsen

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Kristin Fossum Stene
seksjonsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.
Saksbehandlere: Thomas Østerhaug, Jonny Roar Sundnes

Utkast til etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner ved UiO

Universitetet i Oslo (UiO) skal gi studenter og doktorgradskandidater veiledning av høy kvalitet. Retningslinjene gjelder for alle utdanningsnivåer, fra bachelor til ph.d., og bruker «kandidat» som fellesbetegnelse for alle som mottar veiledning.

Den ansvarlige enheten (fakultet, institutt, senter eller museum) skal kvalitetssikre veiledningen gjennom opplæring og bevisstgjøring av veilederne.

Den enkelte veileder skal gjennomføre veiledningen i tråd med rammene den ansvarlige enheten setter. Veilederne har et særlig ansvar for å gjøre kandidatene kjent med regelverket og retningslinjene som gjelder for kandidatens arbeid.

Arbeids- og læringsmiljøet ved UiO skal være trygt og inkluderende. Universitetets retningslinjer mot trakassering [[lenke](#)] uttrykker forventninger til alle ansatte, studenter og ph.d.-kandidater i alle faglige og sosiale situasjoner.

I. Relasjonen mellom veilederen og kandidaten

En god veiledningsrelasjon innebærer at veilederen og kandidaten har gjensidig respekt for hverandres faglige og personlige integritet. Dette innebærer blant annet:

- Veilederen må være bevisst den asymmetri som eksisterer i veiledningsrelasjonen. Faglig kunnskap og autoritet skal ikke utnyttes for å vinne faglige eller personlige fordeler.
- Veilederen og kandidaten må møte forberedt, til avtalt tid og unngå avbrytelser og forstyrrelser i veiledningen.
- Veilederen og kandidaten må ikke komme med bemerkninger eller opptre på måter som kan virke krenkende eller trakasserende, jf. UiOs retningslinjer.
- Veilederen og kandidaten må gjensidig søke å unngå usakligheter, uheldig språkbruk eller utilbørlig atferd
- Veilederen og kandidaten må utvise forsiktighet og diskresjon i omtale av kolleger og medstudenter.
- Fortrolige opplysninger som har fremkommet under veiledningen må ikke videreformidles til utenforstående.
- Veilederen må ikke adressere sine egne faglige eller personlige utfordringer med mindre det har betydning for kandidatens arbeid.
- Dersom veilederen ser at kandidaten trenger hjelp på grunn av personlige utfordringer, bør veilederen oppfordre kandidaten til å oppsøke aktuelle hjelpeinstanser.

II. Habilitet

Veilederen må sørge for å holde en profesjonell avstand til kandidaten og har et særskilt ansvar for ikke å innlede relasjoner som setter kandidaten i en sårbar situasjon. Veilederen og kandidaten kan for eksempel ikke være i familie, ha en seksuell relasjon eller være i et parforhold med hverandre.

Veilederen skal ikke motta gaver eller honorar for veiledning utover det som er avtalt med ansvarlig enhet.

Veilederen og kandidaten skal være åpne om mulige interessekonflikter i forbindelse med veiledningen og bidra til håndteringen av disse.

III. Partenes forpliktelser

Veiledningssituasjonen innebærer at de involverte parter har ulike forpliktelser overfor hverandre. Dette innebærer blant annet at:

Veilederen

- skal holde seg oppdatert om rammer og retningslinjer for veiledningen.
- skal være en god forskningsetisk rollemodell og formidle krav til faglig redelighet.
- skal bidra til å integrere kandidaten i arbeids- eller læringsmiljøet på en god måte.
- skal sette seg inn i kandidatens prosjekt.
- skal sørge for at nødvendige godkjenninger er på plass før oppstart av, og om nødvendig underveis i prosjektet.
- skal påse at oppbevaring, bruk og publisering av data og personopplysninger samt avslutning av prosjektet gjøres i tråd med regelverket.
- skal gjøre kandidatene kjent med relevant regelverk og retningslinjer for kandidatens arbeid, tilpasset kandidatens nivå.

Kandidaten

- skal motta og aktivt delta i faglig veiledning.
- skal følge de gjeldende forskningsetiske prinsippene.
- skal oppbevare data og personopplysninger i tråd med regelverket.
- skal bidra konstruktivt til en god veiledningsrelasjon.

Hovedveileder og medveileder

- Det skal tilstrebes gode og respektfulle relasjoner mellom veilederne.
- Hovedveilederen har det primære ansvaret for den faglige oppfølgingen av kandidaten.
- Hovedveilederen har ansvaret for kontakten med ansvarlig enhet, med mindre hovedveilederen er ekstern.
- Medveiledere skal gi faglig veiledning, og deler det faglige ansvaret for kandidaten med hovedveilederen.

IV. Uenighet og konfliktforebygging

Dersom kandidaten eller veilederen opplever at veiledningsrelasjon fungerer dårlig, kan de hver for seg eller sammen involvere en tredjepart for å finne en løsning:

- Studenter kan henvende seg til enheten som er ansvarlig for emnet.

- Ph.d.-kandidater som er ansatt ved UiO kan henvende seg til nærmeste leder. Dersom det er vanskelig å gå til nærmeste leder, kan de i stedet involvere dennes overordnede.
- Ph.d.-kandidater som ikke er ansatt ved UiO kan henvende seg til fakultetet.

Dersom kandidaten eller veilederen finner det vanskelig å fortsette veiledningsrelasjonen, er det mulig å bytte veileder. Kandidaten og veilederen kan hver for seg eller sammen søke om bytte av veileder.

Til:

SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 16.01.2020

Saksnr.: 2019/14324 KORE

Det medisinske fakultets innspill intern høring om Utkast til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

Det medisinske fakultetet takker for anledningen til å gi innspill til Utkast felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner. Saken er drøftet i fakultetets ledergruppe.

Fakultetet oppfatter de utsendte retningslinjene som et policydokument som skal gjelde for alle fakulteter og for veiledning til alle nivåer, bachelor, master og ph.d, samt for forskerlinjeoppgaver og prosjektoppgaver i medisinstudiet. Fakultetet støtter etableringen av felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

Fakultetet har noen kommentarer til høringsdokumentet:

- Det medisinske fakultetet etablerte etiske retningslinjer for veilederrelasjoner våren 2019. De utsendte retningslinjene er i stor grad i samsvar med de retningslinjene fakultetet etablerte i 2019. Forskjellen mellom de to retningslinjene er at fakultetets retningslinjer er mer detaljerte og at innholdet er organisert som en håndbok for veiledere og ledere for veiledning i konkrete saker. I tillegg henviser fakultetets retningslinjer til gjeldende regelverk og UiOs mange interne retningslinjer for forskningsetikk, personvern, datahåndtering, IPR, HMS, o.l. Det fremkommer ikke i høringsdokumentene om det åpnes for fakultetsspesifikke retningslinjer og fakultetet ber om en tydeliggjøring av om dette er mulig. Dersom det åpnes for fakultetsspesifikke retningslinjer er det ønskelig at nettsider med informasjon om etiske retningslinjer koordineres for slik å sikre god kunnskap om retningslinjene blant ansatte og studenter.
- Punktet om habilitet i de utsendte retningslinjene, omhandler kun relasjonen mellom veileder og kandidat. Fakultetet mener at også relasjoner **mellom** veiledere bør adresseres i retningslinjene. Fakultetet mener at det kan være problematisk for en student/ph.d-kandidat at veiledere f.eks. er gift eller inngår i personlige eller økonomiske relasjoner, da dette kan skape problematisk asymmetri mellom den som gir veiledning og den som mottar veiledning.

Fakultetet har også innspill til noen språklige nyanseringer i følgende punkter:

- Skal gjøre kandidatene kjent med relevant regelverk og retningslinjer for kandidatens arbeid, tilpasset kandidatens nivå. Her mener fakultetet at det heller bør stå [...] tilpasset kandidatens **prosjekt**.

- Hovedveilederen har ansvaret for kontakten med ansvarlig enhet, med mindre hovedveilederen er ekstern. Fakultetet foreslår en tydeliggjøring av ansvar ved at det legges til en setning: **Da skal medveileder ha ansvar for kontakt med ansvarlig enhet.**

Med hilsen

Ivar Prydz Gladhaug (signering)
dekan

Unn-Hilde Grasmø-Wendler
Fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Katrine Ore
+4722845517, *katrine.ore@medisin.uio.no*

Til:

SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 11.02.2020

Saksnr.: 2019/14324 INGEBJHO

Svar fra SV på intern høring om forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

Saken har vært på høring ved SVs enheter og er deretter diskutert i instituttleder møte.

Slik fakultetet ser det er det problematisk at retningslinjene ser ut til å gi veileder en forpliktelse som nå ligger dels på kandidaten selv, og dels på prosjektleder og arbeidsgiver. Dette kan skape problemer ved at forpliktelser og ansvar fjernes fra kandidaten, og det kan skape uklarhet og problemer når veileder ikke er prosjektleder eller tilknyttet arbeidsgiver.

Fakultetet ønsker et fokus på gjensidig godt veiledningsforhold der kandidatene selv også skal bidra til å komme inn i arbeids- og læringsmiljøet, stille godt forberedt osv.

Fakultetet legger til grunn at de felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner vil oversettes til engelsk.

Utover dette har Det samfunnsvitenskapelige fakultetet har fire kommentarer:

- 1) Fakultetet ønsker at ordlyden i III. Partenes forpliktelser, punkt 5, endres til
  - *skal påse at nødvendige godkjenninger er på plass før oppstart av, og om nødvendig underveis i prosjektet.*
- 2) Fakultetet ønsker at ordlyden i III. Partenes forpliktelser, Hovedveileder og medveileder punkt 3, endres til
  - *Hovedveilederen har ansvaret for kontakten med ansvarlig enhet, med mindre hovedveilederen er ekstern, da faller dette ansvaret på medveileder*

- 3) Det er uklart hvordan kandidaten skal gjøres kjent med retningslinjene. Dette bør presiseres.
- 4) Under punkt II Habilitet, bør det inngå informasjon om hva som godtas med tanke på relasjonen mellom veiledere, som veileder samme kandidat. Jf forvaltningsloven § 6.

Med hilsen

Anne Julie Semb
dekan

Ingebjørg Hovde
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Ingebjørg Hovde
ingebjorg.hovde@sv.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 12.02.2020
Saksnr.: 2019/14324 NATALMA

Svar fra OD: Intern høring om forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

Det vises til notat med vedlagt utkast til retningslinjer om ovennevnte, datert 11.12.2019.

Det odontologiske fakultet mener det er nødvendig å presisere at ansvaret for gjennomføringen av prosjektet og et godt arbeids- og læringsmiljø ligger både hos veileder og kandidat. Det er viktig at begge parter bidrar til dette.

Med hilsen

Linda Hildegard Bergersen
Visedekan for forskning

Natalia Andronova
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Natalia Andronova
+4722845337, natalia.andronova@odont.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 13.02.2020
Saksnr.: 2019/14324 HANDBERG

Svar fra TF på intern høring om forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

Saken har blitt sendt til studiedekan, studieleder, forskningsdekan, ph.d-leder og forskningsrådgiver/sekretær for forskningsetisk utvalg for kommentarer og innspill.

Gjennomgående synes fakultetet forslaget til nye etiske retningslinjer er godt. TF liker blant annet at:

- det med å sørge for nødvendige godkjenninger samt å påse at oppbevaring, bruk og publisering av data og personopplysninger gjøres i tråd med regelverket er tydeliggjort
- under punkt I omtales det hva både veileder og kandidat skal gjøre, ikke bare veileder
- det ikke lenger står at veileder skal være åpen og lydhør for kandidatens problemer, men at veileder bør oppfordre kandidaten til å søke aktuelle hjelpeinstanser dersom veileder ser at kandidaten trenger hjelp på grunn av personlige utfordringer
- det står tydelig hvem de skal henvende seg til ved konflikter (ikke bare tredjeperson)

Utover dette har fakultetet følgende kommentar til *Del 3 Partenes forpliktelser*: Når det gjelder det tredje punktet om hovedveileder og medveileder ønsker vi at teksten endres til:

Hovedveileder har ansvaret for kontakten med ansvarlig enhet, med mindre hovedveileder er ekstern. I slike tilfeller vil i stedet den interne medveilederen ha ansvar for kontakt med ansvarlig enhet.

Med hilsen

Tone Vold-Sarnes
fakultetsdirektør

Hege Handberg
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Hege Handberg

+4722850331, hege.handberg@teologi.uio.no

Til:

SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 13.02.2020

Saksnr.: 2019/14324 BMIKALSE

Høringssvar fra MN - etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner ved UiO

Vi viser til notat av 11.12.2019 og takker for muligheten til å komme med innspill til UiOs oppdaterte etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner. Fakultetet har videresendt høringen til instituttene for innspill.

De fleste instituttene er positive til utkastet, men det er også uttrykt bekymring for at retningslinjene er for detaljerte og fokuserer for mye på veileders ansvar i forhold til kandidatens. Nest siste kulepunkt under avsnitt I, Relasjonen mellom veilederen og kandidaten, er også formulert på en slik måte at det kan misforstås. Fakultetet mener at diskusjon rundt faglige problemstillinger og utfordringer er en viktig del av forskningsopplæringen, også når det ikke er direkte relevant for kandidatens prosjekt, og at kandidater bør inviteres inn i den bredere vitenskapelige diskusjonen.

Mange av våre ph.d.-kandidater er ikke norsktalende når de starter hos oss, og vi anbefaler derfor at retningslinjene oversettes til engelsk.

Spesifikke tilbakemeldinger

I. Relasjonen mellom veilederen og kandidaten

- Vi synes kulepunkt 3 og 4 er ganske like og kan slås sammen
- Vi foreslår at det i siste kulepunkt spesifiseres at det er snakk om profesjonell hjelp: «Dersom veilederen ser at kandidaten trenger profesjonell hjelp på grunn av personlige utfordringer, bør veilederen oppfordre kandidaten til å oppsøke aktuelle hjelpeinstanser.»
- I siste kulepunkt bør det også lenkes til en oversikt over hva som kan være aktuelle hjelpeinstanser

II. Habilitet

Her bør også doble relasjoner mellom veiledere omtales siden dette potensielt kan sette kandidaten i en uheldig situasjon.

III. Partenes forpliktelser

Under avsnittet om kandidaten ønsker vi at det inkluderes et nytt kulepunkt:

- Skal følge opp sine faglige forpliktelser

IV. Uenighet og konfliktforebygging

Her står det hvem emnestudenter og ph.d.-kandidater kan henvende seg til, men ikke masterstudenter. Vi foreslår derfor at det settes inn et nytt kulepunkt om at masterstudenter kan henvende seg til enheten som er ansvarlig for masterprogrammet. Vi foreslår også at det i første kulepunkt presiseres at det gjelder «studenter som tar emner» istedenfor bare «studenter».

Instituttens ph.d.-utvalg har førstehånds innsikt i alle ph.d. prosjektene, både interne og eksterne, gjennom søknad om opptak og i oppfølgingen gjennom tredje- og femtesemestersamtalene. Ph.d.-kandidater har mulighet til å henvende seg til ph.d.-utvalget hvis det skulle oppstå problemer i veiledningsrelasjonen, og dette bør settes inn som et eget kulepunkt i retningslinjene. Vi foreslår at det også settes inn hvilke instanser som skal kontaktes og i hvilke rekkefølge henvendelsene skal skje dersom det oppstår alvorlige problemer.

Med hilsen

Solveig Kristensen
Prodekan for forskning

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Björg Mikalsen
+4722854360, bjorg.mikalsen@mn.uio.no

Til:

SADM SK   Seksjon for studiekvalitet

Dato: 12.02.2020

Saksnr.:   2019/14324 SBL

Fra UV: Intern høring om forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner

Det vises til notat med vedlagt utkast til retningslinjer om ovennevnte, datert 11.12.2019.

Saken er drøftet i dekanatet og utkast til uttalelse er oversendt fakultetets enheter for kommentarer.

Til retningslinjene generelt vil fakultetet med dette uttale følgende:

Utkast til retningslinjer ser i hovedsak greie ut. Fakultetet har imidlertid to overordnede forhold vi ønsker å kommentere.

- 1) UV fakultetet foreslår at punkt III "Partenes forpliktelser" flyttes og inngår som punkt I. Det vil være naturlig å spesifisere partenes ansvar før en går inn på de øvrige punktene knyttet til relasjoner, habilitet og konfliktforebygging.
- 2) Det er uklart hvordan kandidaten gjøres kjent med retningslinjene. Dette bør presiseres.

Når det så gjelder selve innholdet i retningslinjene, ønsker fakultetet følgende supplering:

Til punkt om «Hovedveileder og medveileder» ønskes tydeliggjort til tredje dottpunkt (endring satt i kursiv):
Hovedveilederen har ansvaret for kontakten med ansvarlig enhet, med mindre hovedveilederen er ekstern.
Der medveileder således er intern, skal denne ha ansvaret for kontakten med ansvarlig enhet.

Til punkt IV. Uenighet og konfliktforebygging.

Som siste dottpunkt ønskes lagt inn: Veileder kan ta kontakt med sin nærmeste leder/den som er gitt et faglig ansvar for gjeldende program.

Med hilsen

Helge Strømsø
prodekan, forskning

Solveig Bauge Løland
ass. fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert

Saksbehandler:

Solveig Bauge Løland

+4722858056, s.b.loland@uv.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 12.02.2020
Saksnr.: 2019/14324 CHRISSEK

Unntatt offentlighet: offl § 13 jf fvl § 13

Intern høring om forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner.

Det vises til mottatt forslag til felles etiske retningslinjer for veiledningssituasjoner av 11.12.19, med høringsfrist 15.02.20.

Forslaget har blitt sendt til høring til aktuelle ansatte i administrasjonen, samt dekanatet.

Det juridiske fakultet har følgende tilbakemeldinger til forslaget;

- I forslaget står det at retningslinjene skal gjelde på alle nivåer. Spørsmålet er om det burde være noe mer nyansering her, særlig mellom kandidater som også er i et ansettelsesforhold og de som ikke er det. Fakultetet synes at alle forslagene i prinsippet er gode, men man bør tenke gjennom behovet for nyansering med tanke på at de som gir og får veiledning er svært forskjellige.
- I innledningen av utkastet står det som følger: «Arbeids- og læringsmiljøet ved UiO skal være trygt og inkluderende. Universitetets retningslinjer mot trakassering [lenke] uttrykker forventninger til alle ansatte, studenter og ph.d.-kandidater i alle faglige og sosiale situasjoner». Ved Det juridiske fakultet er ca. 75 % av veilederne til masteroppgaven ikke «ansatte». Det foreslås derfor at det i denne setningen tilføyes «veiledere», i tillegg til ansatte, studenter og ph.d-kandidater.
- **I. Relasjonen mellom veilederen og kandidaten:**

«Veilederen og kandidaten må møte forberedt, til avtalt tid og unngå avbrytelser og forstyrrelser i veiledningen». Mye av veiledningen ved fakultetet skjer på e-post, og det foreslås derfor at setningen endres til: «Veilederen og kandidaten må gi tilbakemelding og/eller møte forberedt, til avtalt tid og unngå avbrytelser og forstyrrelser i veiledningen».

«Veilederen og kandidaten må utvise forsiktighet og diskresjon i omtale av kolleger og medstudenter. Fortrolige opplysninger som har fremkommet under veiledningen må ikke videreformidles til utenforstående». Det er viktig at kandidat og veileder føler at de kan si i fra dersom noe er ubehagelig, også når det gjelder andre kollegaer, studenter eller veilederen. Det kan derfor være uheldig å pålegge kandidat og veileder en absolutt plikt til diskresjon. Vi foreslår derfor å ta inn en formulering om at plikten til diskresjon ikke skal føre til at veileder eller kandidat ikke varsler om alvorlige forhold som trakassering eller overgrep.

- **II. Habilitet:**

«Veilederen og kandidaten kan for eksempel ikke være i familie, ha en seksuell relasjon eller være i et parforhold med hverandre». Det er ønskelig at «...være i familie» utdypes nærmere, samt at man i denne setningen tilføyer; «..eller har en så nær personlig tilknytning til hverandre at veilederen kan være inhabil. Det er veileders oppgave å påse at relasjonen til kandidaten ikke fører til inhabilitet».

- **III. Partenes forpliktelser:**

Om veilederen heter det: "Skal bidra til å integrere kandidaten i arbeids- eller læringsmiljøet på en god måte". Dette gjør ikke fakultetet med kandidater på masteroppgaven på 30 studiepoeng. I masteroppgaven på 60 studiepoeng derimot er kandidaten hovedsakelig vitenskapelig assistent og tilknyttet fagmiljøet, og alle ph.d.-kandidater skal tilknyttes et av fakultetets fagmiljøer.

Om veileders forpliktelser på personvernfeltet heter det: "Skal sørge for at nødvendige godkjenninger er på plass før oppstart av, og om nødvendig underveis i prosjektet. Skal påse at oppbevaring, bruk og publisering av data og personopplysninger samt avslutning av prosjektet gjøres i tråd med regelverket. Skal gjøre kandidatene kjent med relevant regelverk og retningslinjer for kandidatens arbeid, tilpasset kandidatens nivå." Vi mener det er uheldig at veileders ansvar for personvern i kandidatenes prosjekter formuleres på ulike måter i ulike retningslinjer, da dette kan skape usikkerhet om hvilken ordlyd som faktisk gjelder. Vi foreslår derfor at ovennevnte tekst erstattes med følgende: «skal gjøre seg kjent med og følge UiOs rutiner for personvern i forskning, og da særlig det ansvaret som er pålagt veiledere i rutinen.»

Om kandidaten heter det: "Skal motta og aktivt delta i faglig veiledning."

Dette kan kanskje kreves i et arbeidsforhold. Men både av hensyn til personlig frihet og akademisk frihet tror ikke Det juridiske fakultet at man uten videre kan pålegge en helt generell plikt. Alle avhandlinger, master og ph.d., har krav på veiledning, og hvis veileder skal kunne veilede, må kandidaten delta på et eller annet vis. Imidlertid må det være ok at kandidaten ikke vil ta imot veiledning, ikke ønsker å inkorporere veileders råd, etc. Vi foreslår derfor i stedet å formulere dette punktet som følger: «[kandidaten] skal motta og aktivt forholde seg til faglig veiledning.»

Under Hovedveileder og medveileder står det som følger: «Hovedveilederen har ansvaret for kontakten med ansvarlig enhet, med mindre hovedveilederen er ekstern». Ved Det juridiske fakultet er hovedveileder i masteroppgaven den som er ansvarlig for kontakten, uansett om man er intern eller ekstern. For ph.d-kandidatene opprettes det en hovedveileder, som normalt skal være intern, men dersom vedkommende er ekstern må medveileder være intern. Det foreslås at setningen endres til: «Det skal tydeliggjøres hvem av veilederne som har ansvar for kontakt med ansvarlig enhet.»

- **IV. Uenighet og konfliktforebygging:**

Følgende står i forslaget:

«Dersom kandidaten eller veilederen opplever at veiledningsrelasjon fungerer dårlig, kan de hver for seg eller sammen involvere en tredjepart for å finne en løsning:

Studenter kan henvende seg til enheten som er ansvarlig for emnet».

Dette foreslås endret til:

«Begge parter må ta ansvar for at samarbeidet skal fungere.

Dersom kandidaten eller veilederen opplever at veiledningsrelasjon fungerer dårlig, kan de hver for seg eller sammen involvere en tredjepart for å finne en løsning:

Veileder kan henvende seg til enheten som er ansvarlig for emnet.

Studenter kan henvende seg til enheten som er ansvarlig for emnet.».

Med hilsen

Randi Saunes
seksjonssjef eksamensseksjonen

Christine Skogrand Havgar
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Christine Skogrand Havgar
+4722859855, *c.s.havgar@jus.uio.no*

Til: SADM SK

Dato: 14.02.2020

Saksnr.: 2019/14324 CHRISKL

Svar fra HF: Utkast til etiske retningslinjer for veiledningsrelasjoner ved UiO

Generelt:

HF ønsker en revisjon av de etiske retningslinjene for veiledningsrelasjoner velkommen, og er i all hovedsak positive til det fremlagte forslaget. Vi noterer at regelverket skal gjelde for all veiledning, fra bachelor til ph.d. Dette fungerer stort sett tilfredsstillende, men fakultetet ser at det i noen tilfeller kan være utfordrende. Dette gjelder særlig der det er snakk om plikter og ansvar, som jo vil variere mellom nivåene. Retningslinjene blir da ikke så konkret utformet som de kunne vært med nivåvise formuleringer.

Vi har ellers følgende merknader under de forskjellige avsnittene:

11. Relasjonen mellom veilederen og kandidaten

I siste kulepunkt står det at veileder bør oppfordre kandidaten til å oppsøke aktuelle hjelpeinstanser dersom veileder ser at kandidaten trenger hjelp på grunn av personlige utfordringer. Alle andre punkt i dette avsnittet har et «må»-krav, og det må vurderes om også dette siste punktet skal gi veileder en større forpliktelse. Studenter er av natur en sårbar gruppe, og det er viktig at de som trenger det henvises til steder/ personer som kan hjelpe.

II. Habilitet

Habilitet kan i praksis være vanskelig å vurdere, og HF er positive til at seksuell relasjon og parforhold nevnes eksplisitt. «Familie» er et mer diffust begrep, og det kan vurderes å henvise til forvaltningslovens regler om hvilke familiekonstellasjoner som regnes går inn under inhabilitet, både for å avgrense og for å tydeliggjøre.

I siste avsnitt blir uttrykket «mulige interessekonflikter» for utydelig. Det hadde vært nyttig med eksempler her.

III. Partenes forpliktelser

2. kulepunkt foreslås bygget ut med underpunkter. Forskningsetikk og faglig redelighet er begreper som skal omfatte så mangt, og det kunne vært til hjelp for både veiledere og kandidater om man for eksempel tok opp mer konkret hva som er god praksis i forhold til medforfatterskap, bruk av datamateriale eller forskningsresultater - eller i alle fall lenket til ressurser. For eksempel kunne man lenket opp Vancouver-retningslinjene e.l., for å klargjøre hva UiOs policy er.

Under 4. kulepunkt foreslår HF at «herunder identifisere forskningsetiske problemstillinger» legges til, for å konkretisere veileders ansvar også for dette.

Under femte kulepunkt bør det gjøres en differensiering mellom kandidatnivåene. På ph.d-nivå bør plikten for å sørge for at nødvendige godkjenninger er på plass, ligge på kandidat, ikke på veileder. En mulig løsning er å bruke begrepet «påse» i stedet for «sørge for», slik at veileders aktivitetsplikt kan tilpasset kandidatens nivå.

IV. Uenighet og konfliktforebygging

Å kunne bytte veileder er ofte en god løsning når veiledningsforholdet er konfliktfylt eller fastlåst og det bør i utgangspunktet være lav terskel for dette, men noen ganger er det ikke mulig og kanskje heller ikke ønskelig. Slik formuleringen er nå, kan det oppfattes som en rettighet, og HF foreslår heller formuleringen «Dersom kandidaten eller veilederen finner det vanskelig å fortsette veiledningsrelasjonen, kan en løsning være å bytte veileder.» Endring av veilederforholdet må også kunne initieres av enheten.

Med hilsen

Frode Helland
dekan

Monica Bakken
fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Christine Klem
+4722854474,
christine.klem@hf.uio.no